

Nykyisen sosiaali- ja terveydenhuollon vahvuudet, korjaustarpeet ja valinnanmahdollisuudet

23.1.2018

Jukka Lindberg

Muutosjohtaja

Oma Häme -hanke

Jukka Lindberg

- Muutosjohtaja, Kanta-Hämeen sote-valmistelu 2016-
- Tilaajajohtaja, Hämeenlinnan kaupunki, 2009-2016
- Perusturvajohtaja, Hangon kaupunki
- VTM
  - Sosiaali- ja terveysjohtamisen PD-koulutus,
  - EMBA Public Administration
  - Työnohjaaja, perheterapeutti
- Erilaiset asiantuntija ja johtotehtävät sosiaali- ja terveydenhuollossa 1980-luvulta lähtien
- European Social Network työryhmät
  - Performance, Leadership and Innovation
  - European Semester –prosessi
  - Peer Learning visit, Katalonia

Eilen saatiin viimeinen pala reformin lainsäädäntöä ”valmiiksi” kun vapaan valinnan esitys julkaistiin

Ennen joulua oli laaja lausuntokierros.

Lakiluonnoksen positiiviset arviot liittyvät kansalaisen valinnanmahdollisuuksien toteutumiseen ja yksityisten tuottajien toimintaedellytysten turvaamiseen...

...lisäksi positiivista arviota saivat tarkoituksenmukaiset palvelun tuottajien velvoitteet, hyväksymis- ja sopimusmenettelyt...

...sekä suoran valinnan palvelujen selkeä määrittely

Lausuntokierroksella vain 10% uskoi, että uudistuksella saavutetaan kustannussäästöjen (matalan menokehityksen) tavoite...

...ja vain neljäsosa uskoi valinnanvapausuudistuksen kaventavan hyvinvointieroja ja lisäävän palvelujen yhdenvertaista saatavuutta

...noin 15% uskoi valinnanvapausuudistuksen turvaavan palvelujen horisontaalisen ja vertikaalisen integraation

...ja kolmasosa piti sääntelyä sosiaalihuollon osalta tarkoituksenmukaisena ja riittävänä...

...neljäsosa piti asiakasseteliä sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukaisena ja järjestäjän ohjaus- ja vaikutusmahdollisuuksia riittävinä

...vain neljäsosa arvioi lakiesityksen turvaavan MK:n sote-keskuksille ja yksityiselle yhdenvertaiset toimintaedellytykset

- *Erikoissairaanhoidon tarpeet kuultiin ja korjaukset tehtiin asiakasseteliin toiveiden mukaan. Hyvä näin!*
  - *Muut valuviat jätettiin*
- *Muut muutokset lausuntokierroksen murskakritiikistä huolimatta loistavat poissaolollaan.*
- *Odotin lainsäädännön toimeenpanon näkökulmasta suurempia muutoksia*
- *Hyvää on saavutettu poliittinen konsensus – että reformi etenee*
  - *Huolta herättää toimeenpano ja lain todelliset vaikutukset*
  - *aika harva uskoo keskeisten tavoitteiden saavuttamiseen*

Mistä suunnista odotin – ainakin joitain - muutoksia?

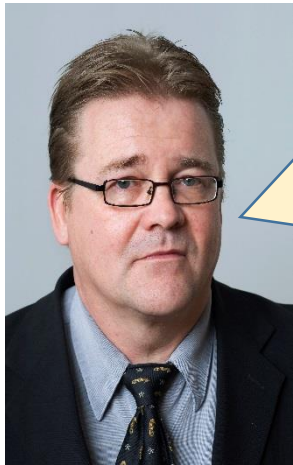
- Toimeenpanon näkökulman huomioimista – ei vain poliittisten intohimojen

Aronkytö & Sovala ehdotukset 8.1.2018

- Asiakassetelistä subjektiivisena oikeutena tulee luopua
- Järjestäjän vaikutusvalta turvataan
- Kilpailutukseen perustuvat sopimukset vapaan markkinoille tulon sijasta
- Asiakkaiden pakkolistaamisesta luovutaan
- Maakunnalle mahdollisuus säätää palvelumarkkinan avautumisen vauhtia ja laajuutta

Ahonen & Lindberg 12.1.2018

- Maakunnille enemmän vapautta vapaan valinnan toimeenpanomallien (suora valinta, asiakasseteli, henkilökohtainen budjetti) käyttöön...
- ...poistamalla laista yksityiskohtaisen tarkka sääntely ja ottamalla vapaa valinta käyttöön maakunnan olosuhteisiin sopien osana STM:n maakuntien ohjausta
- Antamalla aikaa käyttöönotolle erityisesti asiakasryhmissä, jossa syntyy riskitilanteita
- Antamalla aikaa tuottajakorvausmallien vähittäisen ja kokeilevan käyttöönoton

- *Pari sanaa toimeenpanosta*

Taulukko 1. Sotemarkkinoiden sääntelyn haasteita

Haaste	Kuvaus
Kermankuorinta	Tuottajat suosivat alueita ja väestöryhmiä, joista maksetut korvaukset ja asiakkaiden lisämaksut ylittävät palvelujen tuotantokustannukset ja välttävät niitä, joissa korvaukset ovat pienemmät kuin tuotantokustannukset.
Ylitarjonta ja ylikäyttö	(Suomen) Asiak
Alitarjonta ja alikäyttö	Korvaukset palvelu
Kustannusten siirto	Kustannusten siirto huonon silloin perus
Sisäänheittotuotteet ja/tai -hinnat	Palvelu alemmalla tavalla ansait
Uudistumisen hidastuminen	Keskeinen palvelu sijaa
Uudistumisen hidastuminen 2.	Innovaatiot ovat
Osaoptimointi	Keskeinen kasvua kusta
Kilpailu palvelun laadun kustannuksella	Tuotteen laadu
Yhteistyön heikkeneminen	Palvelu yhteisö ansai
Kilpailu niukoista tuotannontekijöistä	Kilpailu erityisesti nostaa
Mono- tai oligopolisoituminen	Laatu tuotta
Palvelujen jatkuvuus- ja saatavuushäiriöt	Kilpailu odottamattomia markkinakeske
Palvelujen tarjontakokonaisuuden vinoumat	Erialaisten palvelujen ongelmien ehkäisemisen ja varhaisen puuttumisen sekä hallinnassa pysymisen heikkouksista johtuva kalliiden päivystys-, ensihoito- ja laitospalvelujen kysynnän kasvu

Aikaisempi monituottajamallin ohjaus antoi palvelun järjestäjälle enemmän mahdollisuuksia säädellä markkinoita.

Valvonta muodostuu väistämättä erilaiseksi, kun asiakas valitsee.

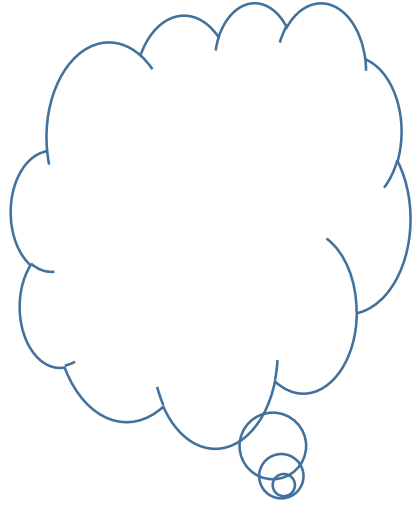
Toimeenpanon kysymykset maakunta - tuottajat

- Vapaa valinta muuttaa ohjausta fundamentaalisesti käyttäjälle sen sijaan, että voisi aina tarkoituksenmukaisimmin:
  - Tuottaa itse... yhteistyössä... hankkia markkinoilta... antaa palveluseteli
- järjestäjän ja tuottajien suhde jäi epäselväksi järjestämislaissa
  - Järjestäjä – maakunnan liikelaitos
  - Onko liikelaitos liian vahva (suuri) ohjattavaksi?
  - Miten ohjataan esim. konserniyhtiöitä (vrt. erikoissairaanhoidon suunnitelmat)
- Järjestäjä ja vapaan valinnan tuottajat – syntyy hajanaisia – ehkä nykyistä pienempiä - vastuuväestöjä. Pienissä vastuuväestöissä yksittäisten asiakkaiden valikointiin syntyy painetta
- Miten integraatio oikeasti saadaan toteutumaan niille, joille se pitää saada toimimaan?
- hybridityyppinen kapitaatiokorvausmalli + 72§ (korvauksen alentaminen tai pidättäminen palveluntuottajan virheen perusteella). Mallin rakentaminen ja valvonta
  - Tarveperustainen kiinteä korvaus
  - Suoriteperusteinen korvaus
  - Kannustinperusteinen korvaus
  - Muut korvaukset (alueen erityispiirteet)
- Järjestäjä ja asiakasseteli + HEBU määriteltyinä subjektiivisina oikeuksina
- Hyötyjen jako, valvonta, kannustaminen, sanktiot, markkinoilta poistaminen

Sote-konsernin toimintaorientaatio

- Johtaminen...johtaminen...johtaminen...
- ...mutta minkä johtaminen?

- Muutoksen johtaminen (uusi kulttuuri)
- Laajemman tuottajajoukon yhteistoiminnan johtaminen
- Palveluliiketoiminnan johtaminen
- Asiakasproessin johtaminen (asiakassuunnitelma)
- Asiakaskokemuksen johtaminen
- Asiakkaan lisäarvon tunteminen
- Tuotantovälineiden johtaminen
  - Henkilöstö
  - Teknologia, digitaalisuus, työkalut

- *Lähtökohta toimeenpanossa! Tämä säädetään, tätä aletaan panna toimeksi maakunnissa parhaan kyvyn mukaisesti!*

Oma Häme

Meitä varten

<http://omahäme.fi/>

Kiitos.